

Υπαπαντή, η γιορτή της ελευθερίας (Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Σε Ιδιόμελα του Εσπερινού και της Λιτής της Υπαπαντής το «*Νυν απολύεις τον δούλόν σου δέσποτα εν ειρήνη...*», που απηύθυνε προς τον Θεό ο δίκαιος Συμεών όταν δέχτηκε στην αγκάλη του τον Χριστό, αποδίδεται με το «*Νυν ηλευθέρωμαι· είδον γαρ τον Σωτήρά μου*» [1]. Ο θεοδόχος Συμεών βλέπει στο πρόσωπο του βρέφους που εναγκαλίζεται την ειρήνη και την ελευθερία του.

Η αίσθηση της ειρήνης είναι αίσθηση της εγγύτητας του Θεού. Η ειρήνη προσεγγίζει τους ανθρώπους με τον Θεό και μεταξύ τους. Αυτό δηλώνει και ετυμολογικά η λέξη ειρήνη, η οποία προέρχεται από το ρήμα «είρω» που σημαίνει συνδέω. Ειδικότερα η θεόδοτη ειρήνη, η ειρήνη του Χριστού, δόθηκε στους μαθητές ως «εξιτήριο δώρον» κατά την συμπλήρωση της ένσαρκης οικονομίας του Χριστού με τα λόγια του, «ειρήνην την εμήν δίδωμι υμίν» [2] .

Η χριστιανική ειρήνη ως καρπός του Αγίου Πνεύματος συνδέεται άμεσα με την αγάπη και την χαρά· «ο δε καρπός του Πνεύματός εστιν αγάπη, χαρά, ειρήνη...»[3]. Συνδέεται δηλαδή με την ευτυχία και την απελευθέρωση του ανθρώπου από τους περιοριστικούς φραγμούς του. Αλλά και στο Απολυτίκιο της γιορτής αυτής ο Χριστός χαρακτηρίζεται ως «ελευθερωτής των ψυχών ημών», που μας χαρίζει την ανάσταση.

Ο δίκαιος Συμεών βρίσκεται στο τέλος της επίγειας ζωής του. Δεν έχει μπροστά του περιθώρια χρόνου ζωής. Αλλά και ο χώρος στον οποίο μπορούν να κινηθούν τα τρεμάμενα μέλη του σώματός του είναι περιορισμένος. Παραμένει δεσμευμένος, σχεδόν καθηλωμένος στον χώρο και τον χρόνο. Πως μπορεί να λέει ότι έχει ελευθερωθεί;

Η ελευθερία προϋποθέτει αποδέσμευση από κάθε περιοριστικό φραγμό. Προσφέρει την δυνατότητα επεκτάσεως και κινήσεως στον χρόνο και τον χώρο. Η ακόμα περισσότερο, παρέχει την δυνατότητα της υπερβάσεως του χώρου και του χρόνου. Ποια ελευθερία μπορεί να έχει κάποιος μελλοθάνατος; Πόσο ελεύθερος μπορεί να είναι κάποιος που διαθέτει περιορισμένες κινήσεις; Έτσι ζούσε ο Συμεών. Τέτοια ήταν η φυσική του κατά-σταση.

Παραταύτα ο Συμεών είχε μέσα του κάτι πολύ σημαντικό. Είχε μία ελπίδα η ακριβέστερα μία προσδοκία, που θα εκπληρωνόταν μέσα στα όρια της πρόσκαιρης ζωής του. Είχε την υπόσχεση του Θεού ότι, πριν πεθάνει, θα δει τον Μεσσία: «*Ην αυτώ κεχρηματισμένον υπό του Πνεύματος του Αγίου μη ιδείν θάνατον πριν η ίδη τον Χριστόν Κυρίου*» [4] . Αυτόν περίμενε.

Η προσδοκία του Μεσσία έδινε νόημα και περιεχόμενο στην ζωή του δικαίου Συμεών. Και η εκπλήρωση της προσδοκίας αυτής τον έκανε να ζητήσει από τον δεσπότη του Θεό τον απόλυσή του· τον θάνατό του. Δεν περιμένει πλέον τίποτε άλλο. Αυτό που περίμενε το είδε. Η περαιτέρω παράταση της επίγειας ζωής του δεν θα είχε νόημα. Γι' αυτό ζήτησε την απόλυσή του.

Απόλυση είναι η απελευθέρωση από κάποια εξουσία. Είναι η αποδέσμευση από κάποια δεσμά. Η απόλυση όμως καθεαυτήν έχει και αρνητικό περιεχόμενο. Είναι μια ρήξη. Και η ρήξη συνεπάγεται πόνο. Πολύ περισσότερο πόνο συνεπάγεται η ρήξη που προκαλεί ο θάνατος. «*Θρηνώ και οδύρομαι, όταν ενοήσω τον θάνατον*». «*Οίον αγώνα έχει η ψυχή χωριζομένη από του σώματος*». Αλλά ο Συμεών ούτε θρηνεί ούτε βλέπει αγώνα μπροστά του. Απολύεται εν ειρήνη.

Δεν χαίρεται ούτε ειρηνεύει κάποιος, όταν απολύεται ακούσια από την εργασία του. Χαίρεται όμως, όταν η απόλυσή του πραγματοποιείται ειρηνικά και εκούσια· όταν αυτή συνδέεται με την εκπλήρωση του «τέλους», δηλαδή του σκοπού κάποιας εργασίας και την είσοδο σε κάποια καλύτερη και υψηλότερη εργασία.

Όταν η έξοδος από την πρόσκαιρη ζωή συνδέεται με την είσοδο στην ακατάλυτη ζωή, τότε ο θάνατος αποκτά θετικό περιεχόμενο· γίνεται πανηγύρι. Γι' αυτό και οι θάνατοι των Αγίων της Εκκλησίας μας γιορτάζονται με πανηγύρια. Ο Απόστολος Παύλος απευθύνει στους πιστούς μια τριπλή προτροπή: «Πάντοτε χαίρετε, αδιαλείπτως προσεύχεσθε, εν παντί ευχαριστείτε· τούτο γαρ θέλημα Θεού εν Χριστώ Ιησού εις υμάς» [5]. Αυτό σημαίνει ότι η χαρά, η προσευχή και η ευχαριστία προβάλλουν ως μία αδιαίρετη τριαδική πράξη.

Ο δίκαιος Συμεών χαρακτηρίζει την απόλυση που αναμένει ειρηνική, γιατί εκπληρώθηκε η υπόσχεση που του έδωσε ο Θεός για την σωτηρία όλων των λαών. Τα λόγια του φανερώνουν άνθρωπο με καρδιά παγκόσμιου εύρους. Δείχνουν ότι αγκαλιάζει μέσα του όλους τους λαούς, ειρηνεύει με όλους τους ανθρώπους και θεμελιώνει την ειρήνη του αυτήν, όπως και την ειρήνη που έχει μέσα του, στην ειρήνη με τον Θεό.

Η αιτία του βιώματος αυτού του Συμεών είναι, όπως αναφέρει το Ιδιόμελο του Εσπερινού, το ότι αυτός που εναγκαλίζεται είναι «ο εκ Θεού Θεός Λόγος, ο σαρκωθείς δι' ημάς». Ο σαρκωθείς Θεός Λόγος ενώνει τον άνθρωπο με τον Θεό, εισάγει στον πεπερασμένο κόσμο την απέραντη αιωνιότητα, μεταλλάσσει την φθορά και τον θάνατο των ανθρώπων σε αφθαρσία και αθανασία.

Τα γεγονότα αυτά δεν έχουν καμιά θεογονική έννοια. Δεν αναφέρονται στον Θεό αλλά στον άνθρωπο. Ο Θεός σαρκώνεται, για να σώσει την ανθρώπινη φύση. Γίνεται άνθρωπος, για να κάνει θεό και τον άνθρωπο. Εκείνος είναι ο κατά φύση Θεός και κάνει τον άνθρωπο κατά χάρη θεό. Μεταδίδει σε αυτόν την άκτιστη χάρη του, την ακατάλυτη ζωή του. Τον καθιστά μέτοχο και κοινωνό της αγάπης και της μακαριότητός του.

Παραπομπές:

- 1. Α' Στιχηρόν ιδιόμελον Μ. Εσπερινού και ς' Στιχηρόν ιδιόμελον Λιτής της Υπαπαντής.**
- 2. Ιω. 14,27. Βλ. Μ. Βασιλείου, Επιστολή 203,1, PG 32,737A.**
- 3. Γαλ. 5,22.**
- 4. Βλ. Λουκ. 2,26.**
- 5. Α' Θεσ. 5,16-7.**